

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

НАУКОВІ ДЖЕРЕЛА ПРО ІСТОРІЮ КОПНИХ СУДІВ І СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ

М. Бедрій

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, 79000 Львів, Україна
e-mail: bmarjan@bigmir.net*

Проаналізовано етапи й особливості становлення та розвитку наукових знань про копні суди на українських землях. Розглянуто погляди та дискусії провідних учених щодо цієї історико-правової проблеми. Досліджено українські та іноземні наукові джерела про історію копного суду та судочинства в Україні.

Ключові слова: дослідження, копні суди, вервні суди, історико-правова наука, українські вчені.

У сьогоденні деякі відомості про копні суди можна знайти у кожному підручнику з історії держави і права України [1, с. 59; 2, с. 87–88; 3, с. 115], однак немає комплексної спеціальної історико-правової праці, присвяченої цьому питанню. Ситуацію загострює також складність самої теми, адже дослідження копного судочинства потребує не лише обізнаності в історико-правовій науці, а й осмислення психологічних рис, притаманних українському народу та його ментальності. Право, яким керувались копні суди у своїй діяльності, мало здебільшого усну форму, а документація цих органів збереглася в обмеженій кількості, тому дослідити історію копного суду та судочинства на українських землях при настільки незначному обсязі документальних джерел і спеціальної літератури є завданням надзвичайної складності. Проте ця мета для сучасної науки історії держави і права дуже важлива та актуальна, тому варто детальніше розглянути стан дослідження цієї проблеми.

Становлення та розвиток наукових знань про копні суди було тривалим і складним процесом, сповненим дискусій і суперечностей, тому доцільно його поділити на три основні етапи:

1. Перший етап (1857–1918 рр.) пов'язаний із науковою діяльністю видатних вчених, викладачів провідних українських університетів Російської імперії (М. Іванішева, Ф. Леонтовича, О. Єфименко та ін.). У їхніх працях, зазвичай, аналізовано організацію та діяльність копних судів на українських землях у складі Великого князівства Литовського. Значну увагу було приділено походженню копного суду.

2. Другий етап (1918–1991 рр.) був складним, оскільки його можна поділити на дві частини – до і після репресій сталінського режиму 30-х років ХХ ст. До настання цих подій відбувався розквіт української історико-правової науки завдяки плідній науковій діяльності М. Василенка, О. Малиновського, І. Черкаського, С. Борисенюка та інших дослідників. Після сталінських репресій розвиток історії права був сповільненим та політизованим. На історію копного суду увагу звернуто дотично та поверхнево.

3. Третій етап (1991 р.–поч. ХХ ст.) розпочався з відродженням незалежної Української держави і триває досі. Сучасні вчені неодноразово згадують про

копний суд у своїх підручниках, монографіях і наукових статтях, проте зазвичай у контексті інших історико-правових проблем.

Перший етап (1857–1918 рр.). Початок історико-правового дослідження копного суду та судочинства поклав київський професор М. Іванішев, який у 1857 р. опублікував у журналі “Русская беседа” свою статтю “О древних сельских общинах в Юго-Западной России”. У 1863 р. вийшла в світ його окрема книга з аналогічною назвою [4]. У цьому творі декан юридичного факультету Київського університету М. Іванішев проаналізував кілька судових актів Луцького та Володимирського повітів XVI–XVII ст. На підставі проведеного дослідження цей вчений ввів у науковий обіг термін “копний суд”, а також звернув увагу на деякі складові елементи цього правового інституту: копні округи, коповища та ін. Книга “О древних сельских общинах в Юго-Западной России” мала надзвичайно велике значення для історико-правової науки та спричинила гостре обговорення в тогочасних наукових колах Російської імперії.

У 1863 р. майже водночас із монографією М. Іванішева з’явилася своєрідна відповідь на сміливі заяви та відкриття київського професора. Нею стала книга Ф. Леонтовича, який у минулому був його учнем, під назвою “Крестьяне Юго-Западной России по Литовскому праву XV и XVI столетий” [5]. Він заперечив більшість висновків, проголошених М. Іванішевим. Тодішній викладач Київського університету, а згодом ректор Одеського університету, Ф. Леонтович також заявив, що копа з XV ст. насправді не здійснювала судові повноваження.

Наукова дискусія між М. Іванішевим і Ф. Леонтовичем щодо правової природи копного суду стала діалектичною боротьбою протилежностей, яка зумовила розвиток знань про копний суд і копне судочинство в історико-правовій науці XIX ст. дореволюційного періоду. Дослідник історії права Г. Демченко, згадуючи кількома словами про копні суди на сторінках свого твору “Наказаніе по Литовскому статуту въ его трех редакціяхъ (1529, 1566, 1588 г.)”, писав, що наукові знання про ці органи зводяться до двох протилежних точок зору, які сформулювали М. Іванішев і Ф. Леонтович [6, с. 134].

Причиною тривалої невирішеності цієї дискусії була відсутність належної кількості документальних джерел, на підставі яких можна було б її вирішити. До кінця XIX ст. ця проблема відпала завдяки діяльності, насамперед, двох археографічних комісій (одна – у Києві¹, друга – у Вільнюсі²), які відшукали та опублікували значний обсяг архівних матеріалів, що висвітлювали діяльність копних судів. Цю справу продовжили дослідники М. Ясинський та І. Спрогіс [7], які також займалися публікацією документальних джерел. Після ознайомлення з цими даними стало очевидним, що ближчим до істини був М. Іванішев, а копні суди справді були дієвими судовими органами, які проводили попереднє слідство, здійснювали судовий розгляд і виконували ухвалені ними рішення.

Вагомий внесок у дослідження історії копного суду та судочинства здійснила українська дослідниця О. Єфіменко, статті якої “Копные суды в Левобережной Украине” та “Народный суд в Западной России”, вийшли у кінці XIX ст. в часописах “Киевская старина” і “Русская Мысль”. Згодом вони увійшли у двотомник її наукових праць “Южная Русь” [8]. Вона розвинула задекларовані М. Іванішевим положення про організацію та діяльність копних судів на

¹ Повна назва – Тимчасова комісія для розбору давніх актів, верховно установлена при Київському, Подільському і Волинському генерал-губернаторі.

² Віленська археографічна комісія під керівництвом Ю. Крачковського.

українських землях, довела на основі документальних джерел, що вони діяли не лише на Правобережжі, але й на Лівобережжі. О. Єфименко дійшла висновку, що влада Гетьманщини, яка підпорядковувалась Російській імперії, ставилась негативно до копних судів, а їхня діяльність серед лівобережних українських земель була найактивнішою на Стародубщині.

Російський професор М. Любавський, який наприкінці ХІХ–на початку ХХ ст. досліджував історію Великого князівства Литовського, у своїй книзі “Областное дѣление и мѣстное управление Литовско-Русскаго государства ко времени издания Перваго Литовскаго статута” [9] подав кілька нових і дуже вдалих зауважень щодо копного судочинства, підкресливши його примирний характер, і походження копного суду, який, на його погляд, був подальшим розвитком верві та вервного суду, що діяли в Київській Русі.

Початок ХХ ст. був досить плідним у сфері досліджень копного судочинства. Цю тему продовжував вивчати вже згаданий Ф. Леонтович, який на той час суттєво вдосконалив своє бачення копного суду і судочинства, визнавши більшість висновків М. Іванішева правильними та відмовившись від деяких своїх попередніх думок. Це було не лише гідним поваги і наслідування моральним вчинком, але й дало змогу цьому вченому створити одну з найкращих праць в історико-правовій науці – “Областные суды въ Великомъ княжествѣ Литовскомъ” [10].

У 1912 р. була видана книга російського вченого О. Щербицького “Суды въ бывшемъ Великомъ княжестве Литовскомъ”, в якій автор проаналізував організацію та діяльність елементів судової системи Великого князівства Литовського, у тому числі копних судів. Частина твору О. Щербицького, що присвячена копним судам, ґрунтувалась на поглядах М. Іванішева, які автор розвинув. Особливу увагу вчений звернув на визначеності правового статусу копних судів у трьох Статутах Великого князівства Литовського [11].

Другий етап (1918–1991 р.). Протягом першої третини ХХ ст. плеяда українських істориків права здійснила колосальний внесок у розвиток історико-правової науки. Поза їх увагою не залишилась історія копного суду та судочинства. У 1918 р. при Академії Наук Української РСР були організовані дві науково-дослідні комісії, перед якими було поставлено завдання дослідити процес становлення та розвитку українського права.

Однією з вищезгаданих комісій була комісія для виучування історії західноруського та українського права. Її головою був видатний вчений М. Василенко. Його твори “Матеріали до історії українського права” та “Як скасовано Литовського Статута” [12] містять важливу інформацію для дослідження історії копного суду та інших інститутів українського права. До складу комісії для виучування історії західноруського та українського права входили О. Добров, Л. Окиншевич, Г. Попов, М. Слабченко, М. Товстоліс та ін. Серед цих видатних істориків права найбільший внесок у вивчення історії копного суду та судочинства здійснив І. Черкаський. Його монографія “Громадський (копний) суд на Україні-Русі ХVІ-ХVІІІ в. в.” була розміщена у четвертому та п’ятому випусках праць комісії для виучування історії західноруського та українського права. Автор помістив у свою книгу велику кількість уривків судових актів, які детально проаналізував. Окрім публікації документального матеріалу та вдосконалення вже відомих положень про копні суди, дослідник зробив ще кілька важливих відкриттів. Передусім, це стосується ідеї І. Черкаського про існування на українських землях окремого різновиду звичаєвого права, яке використовувалось копними судами. Він назвав цей різновид “копне право” [13, с. 56]. Цікаво, що

монографія “Тромадський (копний) суд на Україні-Русі XVI–XVIII в. в.”, яка була видана 1928 р., є унікальною, адже навіть до сьогодні жодний вчений не зміг зробити настільки ж ґрунтовне дослідження історії копного суду. Водночас таке дослідження є необхідним. Книга І. Черкаського виконана на високому науковому рівні, однак має кілька недоліків, на які звертали увагу сучасні вчені, зокрема правознавець І. Усенко [14, с. 194] та історик А. Гурбик [15, с. 111]. По-перше, більшість проаналізованих автором документів стосуються білоруських земель, а не українських. По-друге, І. Черкаський будував своє дослідження на метафізичному концептуальному підході, а не на діалектичному, тому не характеризував процес еволюції копних судів, розглянувши їх у статичному вигляді.

Іншою комісією при Академії Наук Української РСР була комісія для виучування звичаєвого права України. Її очолював А. Кристер. Оскільки копний суд був українським звичаєво-правовим інститутом, тому праці членів цієї комісії (С. Борисенюка, Є. Єзерського, В. Назимова та ін.) мали для його пізнання велике значення. Згодом головою згаданої комісії став О. Малиновський, праця якого “Стародавній державний лад східних слов’ян і його пізніші зміни” [16] містить важливу інформацію про утвердження принципу демократизму в діяльності давньоукраїнської влади та обцинних судів додержавного суспільства.

У першій половині ХХ ст. над історією копного суду та судочинства також працювали представники української наукової діаспори, зокрема Р. Лашенко, Я. Падох, М. Чубатий та А. Яковлів. У своїй книзі “Лекції по історії українського права” історик права Р. Лашенко помістив коротку довідку про організацію та діяльність копних судів на українських землях [17, с. 136]. Проте найґрунтовнішим дослідженням історії копного суду Р. Лашенка стала монографія “Копні суди на Україні, їх походження, компетенція і устрій”, яка складалась із двох частин, опублікованих у двох збірниках Правничої комісії Н Т Ш [18; 19]. Оскільки книги І. Черкаського та Р. Лашенка вийшли в світ майже одночасно, у деяких питаннях суттєво суперечили одна одній, тому на сторінках тодішньої наукової преси між цими вченими тривала жорстка наукова дискусія.

Видатний український історик права, ректор Українського Вільного університету в Празі А. Яковлів на зламі 20–30-х років ХХ ст. написав кілька наукових праць про українські копні суди. У статті “До питання про генезу копних судів на Україні” [20] дослідник вивчив походження копних судів, їх генетичний зв’язок з додержавними обцинними судами, довів, що їх практика сформувала перші українські процесуально-правові норми. Наукова стаття А. Яковліва “Околиці (округи) копних судів XVI–XVIII в. в. на Україні” [21] дала відповідь на багато важливих питань, серед яких організація територіальної підсудності копних судів, місця проведення їхніх засідань (коповища) та правова природа копного округу. Своєрідним підсумком вченого в дослідженні копного суду та судочинства стала праця “Про копні суди на Україні” [22].

Представник української наукової діаспори, відомий дослідник історії права, член Наукового товариства імені Тараса Шевченка Я. Падох розвивав дослідження копних судів. У його творах “Ґрундове судочинство на Лівобережній Україні у другій половині XVII–XVIII століття” та “Суди й судовий процес старої України” були відображені важливі висновки щодо розвитку судової системи на українських землях. Вагому роль в цій системі займали копні суди [23].

У тогочасній польській історіографії було небагато досліджень, присвячених копному судочинству, що й не може викликати здивування, оскільки копні суди

ніколи не діяли на етнічних польських землях. Однак велику цінність у дослідженні цього правового інституту становить книга польського дослідника Ф. Гавронського “*Sądy kupne vel kopne na Polesiu*”, в якій він логічно описав організаційні особливості копних судів та охарактеризував основні риси копного судочинства [24]. Вчений порівняв копний суд з даньогрецьким судом геліастів і середньовічним сербським судом поротників. Ф. Гавронський вважав, що копний суд був не стільки судом селянства, скільки судом української дрібної шляхти. Інший польський дослідник В. Намисловський у своєму творі “*Pozasadowe organy porządku prawnego w krajach południowo-słowiańskich i polsko-litewskich*” описав спеціальну процедуру вирішення копними судами кримінальних справ про необхідну оборону [25, s. 104].

У 20-х роках ХХ ст. у Львові, який перебував у складі Польщі, деякі питання копного судочинства вивчав Я. Адамус – один з учнів тодішнього декана юридичного факультету Львівського університету П. Домбковського. Він розглядав копний суд у своїх творах “*Zastaw w prawie litewskim XV i XVI wieku*” і “*Z zagadnień prawa litewskiego*” у тісному взаємозв’язку з іншими правовими інститутами Великого князівства Литовського. Я. Адамус найбільшої уваги в історії копного суду надав копному судочинству в земельних спорах, а також порівнював його з польським органом місцевого самоврядування “ополе” [26, s. 50].

У 60-х роках ХХ ст. відбулося відродження української історико-правової науки. Особливу роль у цьому процесі відіграли вчені Львівського університету В. Калинович, В. Кульчицький, А. Пашук, Б. Тищик, які досліджували широкий спектр історії держави і права України. Певний інтерес згаданих дослідників був спрямований на вивчення історії копного суду та судочинства. У творах А. Пашука “*Організація судів на Україні в другій половині XVII ст.*” [27] і “*Суд і судочинство на Лівобережній Україні в XVII-XVIII ст.*” [28] були розглянуті проблеми розвитку судових органів на українських землях, у тому числі й копних судів.

У сфері вивчення історії права в цей період також активізувалася білоруська наукова еліта, серед представників якої найбільшого успіху в цьому питанні досягнув Й. Юхо. У 70-х роках ХХ ст. були написані його праці “*Правовое положение населения Белоруссии в XVI в.*” і “*Основные черты судеустройства и судопроизводства по Статуту Великого княжества Литовского 1529 года*”, які стали основою наукових знань про діяльність копних судів на білоруських землях [29].

Третій етап (1991 р.–початок ХХІ ст.). Якісно новий етап досліджень історії копних судів розпочався з огляду на відродження у 1991 р. Української Держави. У цей час виникла потреба звернення до правового досвіду з метою створення національного законодавства. Проблеми з ефективною організацією судової системи зумовили інтерес щодо генезису й еволюції судових органів у правознавців та істориків.

Серед представників сучасної історичної науки значну цінність становлять праці А. Гурбика “*Копні суди на українських землях у XIV–XVI ст.*” [15] та “*Устроєві засади громадського судочинства й народна правосвідомість на українських землях у складі Великого князівства Литовського*” [30], в яких український вчений аналізує організацію та діяльність копних судів на українських землях у складі Великого князівства Литовського.

Після багаторічних досліджень історії сільського судочинства Галичини відомий український історик В. Інкін дійшов до висновку, що одним з видів

галицьких сільських судів були копні суди. Це відкриття має велике значення, адже дослідник підтвердив його документальним матеріалом. Відповідні міркування містяться у працях вченого “Інститут співприсяжництва та громадські сільські суди в галицькій звичаєвій практиці XVI–XVIII ст. порівняно з Руською Правдою” та “Сільське суспільство Галицького Прикарпаття у XVI–XVIII століттях: історичні нариси” [31]. Згодом цю позицію розвивав Ю. Гошко, який навіть дійшов у своїх творах висновку про тотожність копних судів у селах руського права та зборових судів у селах волоського права [32].

Сучасні дослідники історії держави і права у своїх підручниках і монографіях висвітлюють деякі аспекти діяльності копних судів і державно-правові процеси, що з ними пов’язані. Цими проблемами займаються І. Бойко, В. Гончаренко, П. Гураль, А. Гурбик, П. Захарченко, С. Ковальова, М. Кобилецький, А. Кольбенко, М. Костицький, О. Костюченко, Л. Кушинська, А. Меденцев, О. Мироненко, В. Молдован, П. Музиченко, Н. Сиза, В. Сироткін, О. Сокальська, І. Терлюк, Б. Тищик, І. Усенко, А. Чайковський, Р. Шандра, О. Ярмиш та ін.

Певна інформація про копні суди міститься у монографіях “Правовий звичай як джерело українського права IX–XIX ст.” за редакцією І. Усенка [14], “Суд і судочинство на українських землях в XIV–XVI ст. ст.” за редакцією П. Музиченка [33]. Також деякі аспекти історії копних судів розкрито у монографіях П. Гурала “Територіальна громада в Україні: історико-правове дослідження” [34], М. Кобилецького “Магдебурзьке право в Україні (XIV–перша половина XIX ст.): історико-правове дослідження” [35], І. Бойка “Органи влади і право в Галичині у складі Польського Королівства (1349–1569 рр.)” [36] та С. Ковальнової “Судоустрій і судочинство на Українських землях Великого князівства Литовського” [37].

Отже, в українській і зарубіжній літературі не було комплексного дослідження особливостей формування та функціонування копних судів та судочинства на українських землях не здійснювалось, проте окремі автори – відомі правознавці та історики – розкривали деякі аспекти цієї теми. З огляду на представлені міркування зростає необхідність сучасного системного історико-правового аналізу правової природи, становлення та еволюції копних судів на українських землях, а також особливостей здійснення копного судочинства. Результати такого дослідження, як видається, можуть мати значне теоретичне та практичне застосування як у науці, так і в правовідносинах сучасної Української держави.

1. Кульчицький В.С. Історія держави і права України / В.С. Кульчицький, Б.Й. Тищик.– К.: Атіка, 2006. – 352 с.
1. Музиченко П. П. Історія держави і права України / П.П. Музиченко. – К.: Знання, 2007. – 471 с.
2. Історія держави і права України / За ред. Чайковського А.С. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 512 с.
3. Іванишев Н.О. древних сельских общинах в Юго-Западной России / Н.О. Иванишев. – Киев, 1863. – 72 с.
4. Леонтович Ф. Крестьяне Юго-Западной России по Литовскому праву XV и XVI столетий / Ф. Леонтович. – Киев, 1863. – 88 с.
5. Демченко Г.В. Наказаніє по Литовскому статуту въ его трехъ редакціяхъ (1529, 1566, 1588 г.). / Г.В. Демченко. – Часть первая. – Киев, 1894. – 273 с.
6. Спрогись И. Древній русскій документъ – декретъ граничнаго копнаго суда 1531 г., 15 ноября. – б. м. і р. – 14 с.
7. Ефименко А.Я. Южная Русь. – Т 1. / А.Я. Ефименко. – Санкт-Петербургъ, 1905. – 439 с.

8. Любавский М. Областное дѣление и мѣстное управление Литовско-Русскаго государства ко времени изданія Перваго Литовскаго статута / М. Любавский. – М., 1892. – 884 с.
9. Леонтович Ф. И. Областные суды въ Великомъ княжествѣ Литовскомъ (окончаніе) / Ф.И. Леонтович. // Журналъ министерства юстиціи. – 1910. – №10. – С.–Петербургъ, 1910. – С. 85–128.
10. Щербицкий О.В. Суды въ бывшемъ Великомъ княжестве Литовскомъ / О.В. Щербицкий. – Вильна, 1912. – 79 с.
11. Василенко М. П. Як скасовано Литовського Статута (з історії кодифікації західноруського та українського права) // Микола Василенко. Вибрані твори у трьох томах. – Т. 2. Юридичні праці. – К. : Юридична думка, 2006. – С. 286–353.
12. Черкаський І. Громадський (копний) суд на Україні-Русі XVI–XVIII в. в. / І. Черкаський. // Праці комісії для виучування історії західноруського та українського права. – К., 1928. – Вип. 4, 5. – 714 с.
13. Правовий звичай як джерело українського права IX–XIX ст. / За ред. І.Б. Усенка. – К.: Наукова думка, 2006. – 280 с.
14. Гурбик А. Копні суди на українських землях у XIV–XVI ст. / А. Гурбик. // Український історичний журнал. – 1990. – № 10. – С. 110–116.
15. Малиновський О. Стародавній державний лад східних слов'ян і його пізніші зміни / О. Малиновський. – К., 1929. – 186 с.
16. Лашенко Р. Лекції по історії українського права / Р. Лашенко. – К.: Україна, 1998. – 254 с.
17. Лашенко Р. Копні суди на Україні, їх походження, компетенція і устрій / Р. Лашенко. // Збірник Правничої комісії Н.Т.Ш. – Львів, 1925. – Ч. 1. – С. 1–67.
18. Лашенко Р. Копні суди на Україні, їх походження, компетенція і устрій / Р. Лашенко. // Збірник Правничої комісії Н.Т.Ш. – Львів, 1927. – Ч. 2. – С. 1–87.
19. Яковлів А. До питання про генезу копних судів на Україні / А. Яковлів. // Життя і право. – Львів, 1928. – Ч.2. – С. 1–12.
20. Яковлів А. Околиці (округи) копних судів XVI–XVIII в. в. на Україні / А. Яковлів. // Життя і право. – Львів, 1929. – Ч.1. – С. 5–19.
21. Яковлів А. Про копні суди на Україні / А. Яковлів. // Науковий збірник УВУ присвячений Т.Г. Масарикові. – Прага, 1930. – Ч. 2. – С. 150–173.
22. Падох Я. Суди й судовий процес старої України / Я. Падох. – Нью-Йорк, Париж, Сидней, Торонто, Львів, 1990. – 128 с.
23. Gawronski F. Sądy kupne vel kopne na Polesiu. – б. м. і р.
24. Namyslowski W. Pozasądowe organy porządku prawnego w krajach południowosłowiańskich i polsko-litewskich / W. Namyslowski. // Księga pamiątkowa ku uczczeniu czterechsetnej rocznicy wydania pierwszego statutu litewskiego. – Wilno, 1935. – S 81–105/
25. Adamus J. Z zagadnień prawa litewskiego / J. Adamus. – Lwów, 1926. – 56 s.
26. Пашук А.Й. Організація судів на Україні в другій половині XVII ст. / А.Й. Пашук. – Харків, 1961. – 47 с.
27. Пашук А.Й. Суд і судочинство на Лівобережній Україні в XVII–XVIII ст. (1648–1782) / А.Й. Пашук. – Львів, 1967. – 180 с.
28. Юхо И.А. Правовое положение населения Белоруссии в XVI в. / И.А. Юхо. – Минск, 1978. – 144 с.
29. Гурбик А. Устроєві засади громадського судочинства й народна правосвідомість на українських землях у складі Великого князівства Литовського / А. Гурбик. // Україна в Центрально-Східній Європі. – 2007. – № 7. – К., 2007. – С. 102–123.
30. Інкін В. Сільське суспільство Галицького Прикарпаття у XVI–XVIII століттях : історичні нариси / В. Інкін. – Львів : Добра справа, 2004. – 420 с.

31. Гошко Ю. Звичасве право населення Українських Карпат та Прикарпаття XIV–XIX ст. / Ю. Гошко. – Львів, 1999. – 336 с.
32. Суд і судочинство на українських землях в XIV–XVI ст. ст. / За ред. П. Музиченка. – Одеса : Астро Принт, 2000. – 180 с.
33. Гураль П. Територіальна громада в Україні: історико-правове дослідження / П. Гураль. – Львів: Край, 2008. – 468 с.
34. Кобилецький М. Магдебурзьке право в Україні (XIV–перша половина XIX ст.): історико-правове дослідження / М. Кобилецький. – Львів: ПАІС, 2008. – 406 с.
35. Бойко І.Й. Органи влади і право в Галичині у складі Польського Королівства (1349–1569 рр.) / І.Й. Бойко – Львів, 2009. – 628 с.
36. Ковальова С.Г. Судоустрій і судочинство на Українських землях Великого князівства Литовського / С.Г. Ковальова. – Миколаїв, 2008. – 200 с.

НАУЧНЫЕ ИСТОЧНИКИ ОБ ИСТОРИИ КОПНЫХ СУДОВ И СУДОПРОИЗВОДСТВА В УКРАИНЕ

М. Бедрий

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко
вул. Университетская, 1, 79000 Львов, Украина
e-mail: bmarjan@bigmir.net*

В статье анализируются этапы и особенности формирования и развития научных знаний о копных судах на украинских землях. Рассмотрены взгляды и дискуссии ведущих ученых относительно этой историко-правовой проблемы. Исследовано украинские и иностранные научные источники об истории копного суда и судопроизводства в Украине.

Ключевые слова: исследование, копные суды, вервные суды, историко-правовая наука, украинские ученые.

HISTORY OF THE STATE AND LAW SCIENTIFIC SOURCES ON COMMUNITY COURTS AND JUDICIAL PROCEEDINGS HISTORY IN UKRAINE

M. Bedriy

*Ivan Franko National University of Lviv,
Universytetska Str. 1, UA – 79000 Lviv, Ukraine
e-mail: bmarjan@bigmir.net*

In the article stages, origin and development of scientific knowledge peculiarities concerning community courts on the Ukrainian lands are analyzed. Viewpoints and discussions of prominent scholars on this historico-legal issue are revealed. Ukrainian as well as foreign scientific sources devoted to community courts and judicial proceedings history in Ukraine are highlighted.

Key words: research, community courts, verv courts, historico-legal science, Ukrainian scholars.

Стаття надійшла до редколегії 01.10.2010
Прийнята до друку 28.10.2010